

183 MILLIONER FRØ ER SÅET I FORSKNINGENS TJENESTE

Flere markante nye satsninger gjorde 2015 til året, hvor AUFF hævede barren for sin støtte til forskningen. Hele 133 millioner kroner blev investeret i nye virkemidler til gavn for Aarhus Universitets forskere og deres idéer. I alt uddelte fonden i 2015 183 mio. kr. til forskningen ved Aarhus Universitet.

AF THOMAS SØRENSEN

Når dit budget lyder på 83 millioner, så skal du have en virkelig god begrundelse, hvis du ender med at bruge næsten dobbelt så meget. Det gælder, uanset om du er en virksomhed, en fond, eller en (mere end almindelig velhavende) privatperson.

Der er heldigvis også en rigtig god forklaring på, at Aarhus Universitets Forskningsfond i 2015 endte med at uddele 50 millioner kroner mere end de 83 millioner, som oprindeligt var afsat til årets seks nye virkemidler.

NØGLEORDENE HER ER EFTERSPØRGSEL OG KVALITET

Begge dele var nemlig ekstraordinært høje, da kemiprofessor Karl Anker Jørgensen som formand for det bedømmelsesudvalg, der skulle uddele de såkaldte Starting grants, kiggede nærmere på lektor-kategorien, hvor ansøgerne kunne få midler til at udvikle deres forskning og samtidig etablere eller styrke deres egen forskningsgruppe.

113 lektorer havde tilsammen søgt om godt 360 millioner kroner. Over ti gange mere end den ramme på 30 millioner, som egentlig skulle have været uddelt.

Derfor henvendte Karl Anker Jørgensen sig til fonden for at forklare den umulige situation, som bedømmelsesudvalget stod i.

”Vi kunne se, at der var et meget stort vækstlag af international klasse, og hvis vi kun havde haft de oprindelige 30 millioner, så ville vi skulle sige nej til alt for mange lovende ansøgere. AUFF stræber grundlæggende efter at uddele midler, der hvor de gør den største forskel for universitetets forskning. Og her var der virkelig en mulighed for at så nogle frø, som kunne spire og blive til noget rigtig stort,” fortæller kemiprofessoren om baggrunden for den usædvanlige forespørgsel.

Karl Anker Jørgensen peger samtidig på, at det foregående års salg af Cheminova havde givet fonden større økonomiske muskler og dermed bedre vilkår for at agere hurtigt og kraftfuldt, når situationen kræver det.

GLOBAL KONKURRENCE OM DE BEDSTE HJERNER

Og det gjorde den i dette tilfælde: I sidste ende fik 33 lektorer fordelt på alle universitetets fire fakulteter bevilget et Starting grant.

Ved denne første uddeling gik bevillingerne overvejende til lovende forskere, der i forvejen var ansat på Aarhus Universitet. Ifølge Karl Anker Jørgensen er ét af formålene fremover også at bruge Starting grants til målrettet at rekruttere internationale

DE SEKS NYE VIRKEMIDLER I 2015

AUFF NOVA: 15 mio. kr.

Starting grants til adjunkter: 28 mio. kr.

Starting grants til lektorer: 80 mio. kr.

Mobilitetsstipendier: 5 mio. kr.

Summer camps på Sandbjerg Gods: 1 mio. kr.

Ekstrapuljen: 4 mio. kr.

"Sorg kan være præcis lige så kompleks og lammende for en 70-årig, som den kan for en 40-årig," fortæller Maja O'Connor, som har modtaget midler fra Starting grants til lektorer.

le topforskere udefra, som kan være med til at understøtte fakulteternes og institutternes faglige satsningsområder:

"Vi spiller på en global scene, hvor konkurrencen om de dygtigste folk bliver hårdere og hårdere. Samtidig flytter forskningen sig hele tiden, og vi skal være parat til at satse, når vi kan se nye vækstpunkter vokse frem. Det at have de rigtige personer ansat på de rigtige tidspunkter betyder enormt meget for miljøernes faglige udviklingsmuligheder. Derfor har det enormt stor værdi for et institut, at man kan slå til hurtigt med en attraktiv startpakke, når en kandidat melder sig på banen med den rette kvalitet og den rette profil i forhold til strategien. På den måde er et Starting grant en målrettet indsats med meget stor betydning – ikke bare for den enkelte forsker, men også for universitetet som helhed".

DEN OVERSETE SORG

At et Starting grant har stor betydning set fra en forskers synspunkt, kan lektor i psykologi, Maja O'Connor, skrive under på. Hendes projekt om sorgreaktioner hos ældre, der mister en ægtefælle, slap gennem nåleøjet hos bedømmelsesudvalget. Dermed har hun fået mulighed for at lægge alle sine kræfter i et forskningsprojekt, som hun mere eller mindre har udviklet på, siden hun var bachelorstuderende for 18 år siden.

"Det var sådan set en meget strategisk beslutning," fortæller hun om den faglige retning, hun tog som ung studerende.

"Allerede dengang kunne jeg se, at der var meget få forskere, som interesserede sig for ældrepsykologi, når man tager i betragtning, at der bliver flere og flere, som lever længere.

Samtidig var der enormt lidt fokus på sorg hos ældre, der mister deres kære. Det virkede som om holdningen var, at hvis en 40-årig mister sin ægtefælle, så er det en katastrofe, men når det er de gamle, så er det jo bare naturligt. Dermed overser man fuldstændig, at sorg kan være præcis lige så kompleks og lammende for en 70-årig, som den kan for en 40-årig. Det provokerede mig faktisk lidt," fortæller Maja O'Connor.

Selvom AUFF Starting grant er den foreløbige kulmination på et bevidst karrierevalg og mange års benhårdt arbejde, så lægger lektoren ikke skjul på, at der også har været en smule held involveret:

"Mit arbejde fokuserer på en diagnose, som vi kalder *vedvarende sorglidelse*. Meget kort sagt, så dækker

den over de tilfælde, hvor en ægtefælles dødsfald fører til, at man føler sig så bitter, frustreret og bekymret for fremtiden, at man simpelt hen fungerer dårligere i hverdagen. Det er en tilstand, der ikke aftager på samme måde som en mere almindelig sorgreaktion gør."

Maja O'Connor forklarer, at man i sundhedsverdenen har haft en tendens til at bruge betegnelsen *kompliceret sorg* som en slags paraplybegreb, der dækkede over mange forskellige typer af sorgreaktioner, som også omfattede f.eks. posttraumatisk stress og depression. Efterhånden har man dog fået øjnene op for, at dén betegnelse ikke var særlig præcis, og lektoren forventer, at den internationale World Health Organization vil gøre betegnelsen vedvarende sorg-

Gorm Andresen fra Institut for Ingeniørvidenskab, var blandt de 21 ansøgere, der modtog et Starting grant for adjunkter. Hans mål med bevillingen er at udvikle et værktøj, som kan koble historiske klimadata med fremtidige klimascenarier.

individets normer og handleparathed,” fortæller Lasse Lindekilde.

Han peger på, at området har været præget af anekdoter og fornemmelser, og at en del af målsætningen med dette projekt er at skabe en mere solid videnbase, som både forskere og myndigheder kan trække på, når der skal udvikles nye initiativer til forebyggelse af radikalisering.

”Dermed får jeg mulighed for at bygge en etage oven på det gode samarbejde, jeg i forvejen havde med Preben. Vi har i et stykke tid søgt muligheder for at lave fælles projekter, og det her var en oplagt mulighed. Derudover er der også den personlige gulerod, at jeg får mulighed for at prøve kræfter med rollen som tovholder på et større projekt. Det er enormt spændende at have mulighed for at ansætte en ph.d. og en postdoc, der interesserer sig for det samme, som jeg selv gør. Det spiller også ind i min overordnede ambition om at gøre radikalisering til et etableret fokusområde på instituttet og på universitet. Jeg mener, at vi har alle forudsætningerne for det, og det skal den her bevilling være med til at bære videre.”

SKAL SOL OG VIND DELES LIGE?

Muligheden for at agere forskningsleder tiltalte også Gorm Andresen fra Institut for Ingeniørvidenskab, som var blandt de 21 ansøgere, der modtog et Starting grant for adjunkter. Ikke kun fordi ledelseserfaring spiller en stor rolle i en forskerkarriere, men også fordi han dermed får mulighed for at gøre en forskel i en anden yngre forskers karriereforløb – nøjagtig som det skete for ham selv.

”Jeg arbejdede på CERN i Schweiz, men var på udkig efter en god mulighed for at komme tilbage

lidelse til en officiel diagnose inden for de nærmeste år.

”Dermed vil mit arbejde kunne betyde, at vi er klar til at hjælpe, når diagnosen bliver officielt anerkendt, og sundhedsvæsenet står og skal bruge viden om lidelsen og de mulige behandlingsformer. Det er selvfølgelig ikke en timing, jeg selv har planlagt, men det betyder i sidste ende, at min forskning kan gøre en meget konkret forskel i mange menneskers tilværelse. Derfor glæder det mig ekstra meget, at jeg har fået mulighed for at komme i gang nu.”

RADIKALISERINGENS FREMMARCH

Lektor i statskundskab Lasse Lindekilde satser også på at gøre en markant forskel både på samfundsni-

veau og på individniveau. Som forsker i radikalisering og politisk vold har han fået et Starting grant til at undersøge, hvordan bestemte personlighedstræk og gruppedynamikker spiller sammen, når et menneske bliver radikaliseret i politisk eller religiøs forstand. Lektoren har opbygget et samarbejde med psykologiprofessor Preben Bertelsen, der længe har arbejdet med samme emne.

”Vi håber på at lære så meget om radikaliseringsprocesser, at vi kan gøre myndighederne endnu bedre til at forebygge og gribe ind så tidligt som overhovedet muligt. Vi ved en del om, at når en person, som er usikker på sig selv og sin plads i tilværelsen, kommer i kontakt med lukkede miljøer med stærke fælles overbevisninger, så kan der ske noget med

til Danmark med min familie. Der var lidt forskellige tilløb, men på et tidspunkt lykkedes det mig at få en plads på en bevilling hos én af mine nuværende kolleger her på instituttet. Det har jo gjort en forskel for mig, og med den her bevilling kan jeg måske gøre det samme for en anden. Derudover er det selvfølgelig en spændende og vigtig erfaring som leder, at man skal finde den helt rette person at satse på til sit projekt,” fortæller Gorm Andresen.

Hans mål med bevillingen er at udvikle et værktøj, som kan koble historiske klimadata med fremtidige klimascenarier. Dermed kan man give kvalificerede gæt på det præcise energimæssige udbytte af at placere f.eks. vindmøller eller solceller et givent sted på planeten. Et sådant værktøj vil kunne hjælpe politikere med at træffe de rigtige beslutninger om fremtidens energisystem og sikre, at vi får en robust kombination af energikilder, som ikke mindst kan tage højde for de udsving i vind og vejr, der kommer time for time.

”Der er mange, som kan forudsige udbyttet af at placere en vindmølle et bestemt sted. Men det er ikke nok bare at se på det samlede udbytte. Man skal også tage højde for, at vores energiforbrug ikke nødvendigvis svinger i takt med vejret. Lidt forenklet kan man sige, at vi gerne skal være nogenlunde sikre på, at vi også har strøm om natten,” fortæller Gorm Andresen og fortsætter:

”Det er et ret ambitiøst projekt, som jeg næppe kan køre i mål alene med denne bevilling. Men en god sideeffekt ved at have fået den er, at jeg kan bruge den som løftestang, når jeg skal søge de næste bevillinger. Den er med til at demonstrere over for andre potentielle samarbejdspartnere, at der er nogen, der tror på min idé, og som allerede har valgt at satse på den.”

STYRKEPRØVE FOR DE DRISTIGE

Netop ordet *satsning* er omdrejningspunktet i et andet af de nye virkemid-

ler, som AUFF lancerede i 2015.

Hvor et Starting grant er en satsning på en forskerkarriere og et strategisk udviklingsområde, så er det såkaldte AUFF NOVA en satsning på den dristige projektidé. Ud af 76 ansøgere blev 18 projekter vurderet som så lovende, at de har fået første del af bevillingen til et 2-3 årigt projekt. I alt er der i 2015 udmøntet 15 millioner kroner til NOVA-projekterne.

Det faglige indhold spænder bredt: fra overvågningsforskning til nyskabende husdyravls-metoder og instrumenter, der kan kortlægge grundvand ved hjælp af kernemagnetisk resonans.

Fælles for dem alle er, at de er så nytænkende og originale, at de formentlig ville have svært ved at opnå

”Det er en personlig gulerod, at jeg får mulighed for at prøve kræfter med rollen som tovholder på et større projekt,” siger lektor i statskundskab Lasse Lindekilde.

andre former for bevillinger; men samtidig så lovende, at de kan gemme på helt nye videnskabelige gennembrud.

Om ét af projekterne på et tidspunkt kommer til at forandre vores hverdag og give os banebrydende nye indsigter, ved vi ikke. Det ligger i dristighedens natur, at vi ikke ved præcis, hvor vejen fører os hen.

Vi ved dog, at bevillingerne fra Aarhus Universitets Forskningsfond har givet både projekter og forskere en afgørende mulighed for at spire i de kommende år.